

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2021/22:35

Fredagen den 8 april

§ 1 Utrikes frågor

Kabinettssekreterare Robert Rydberg

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 21 mars 2022**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 11 april 2022**

Anf. 1 FÖRSTE VICE ORDFÖRANDEN:

Vi har bemannat oss, även om det är snö och besvärligt. Ordföranden är strax på ingång, men vi drar igång.

Jag förklarar dagens EU-nämndssammanträde öppnat. Vi hälsar kabinettssekreterare Robert Rydberg och personal välkomna. Ni har tagit er hit i snön.

Först på dagordningen står återrapport från möte i rådet den 21 mars.

Anf. 2 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG:

Utrikesministern är just nu på väg till den polsk-ukrainska gränsen till ett möte som OSSE-trojkan ska ha där med Ukrainas utrikesminister. Det är därför jag är här nu på morgonen.

EU-nämnden har mottagit skriftlig återrapportering från rådets möte den 21 mars. Jag har inget att tillägga därutöver.

Anf. 3 FÖRSTE VICE ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för återrapporten.

Vi går vidare till information och samråd inför möte i rådet den 11 april. Vi börjar med dagordningspunkt 3, Aktuella frågor.

Anf. 4 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG:

HRVP Josep Borrell lär, som brukligt, ta upp olika ämnen under punkten Aktuella frågor. Även om ståndpunkter om dessa frågor inte ska förankras med nämnden vill jag säga något om vad vi tror kan komma upp.

Borrell väntas på nytt ta upp Mali. Sveriges syn på samarbetet mellan den maliska militärledningen och Wagnergruppen, liksom på de uppskjutna valen, är välkänd och behöver inte här upprepas.

Borrell hade inför FAC den 21 mars skickat ett brev till Malis utrikesminister och bett om vissa garantier, exempelvis på att EU-utbildad personal inte skulle agera tillsammans med företag som Wagnergruppen

och att dessa företag inte skulle få tillgång till materiel som finansierats av EU-medel.

Nu har den maliska utrikesministern svarat, och vi kan konstatera att svaret inte innehåller tillfredsställande garantier.

Vi har därutöver med bestörtning tagit del av rapporter om att hundratals personer har dödats i staden Moura av maliska styrkor och utländska stridande, möjligen, men det är ännu inte bekräftat, från Wagner.

En överenskommelse nåddes tidigare i veckan i Bryssel om att därför suspendera den operativa träningsverksamheten i vissa delar av EU:s insatser i Mali. Sverige anser att EU bör gå längre och avveckla insatsen i dess nuvarande form. Vi kommer att verka för detta i den strategiska översyn som kommer att genomföras under våren.

Beslut om insatsens framtida verksamhet fattas gemensamt av EU:s medlemsstater. Det betyder att även ett hävande av den nu beslutade suspenderingen kräver enhällighet.

Sverige avstod, som bekant, i ett tidigare skede från beslutet om stödåtgärden till Mali via den europeiska fredsfaciliteten. EU:s medlemsstater har i Kusp överenskommit en suspendering av vissa delar av EPF-stödet till Mali. Sverige stöder detta och kommer att fortsätta att vara pådrivande för att stödet ska avbrytas helt.

Slutligen måste EU tillsammans med regionala organisationer som Ecowas hålla uppe trycket för en återgång till konstitutionell ordning med val i närtid. EU bör se över möjligheterna att ytterligare stärka stödet till Ecowas.

Under Aktuella frågor avser utrikesministern att rapportera om sin resa till Saudiarabien och Förenade Arabemiraten den 27–30 mars, då hon under sina möten även framförde EU-budskap om Jemen på HRVP:s vägnar.

Besöket var en uppföljning av hennes två tidigare besök i Jemen och Gulfregionen. Syftet var att diskutera Jemenkrisen och de FN-ledda fredsansatserna, liksom vad som kan göras för att lindra den humanitära krisen som har förvärrats av de höjda matpriserna, som i sin tur orsakats av Rysslands invasion av Ukraina.

Under besöket samtalade utrikesministern med bland annat Jemens premiär- och utrikesministrar, Saudiarabiens utrikesminister och Förenade Arabemiratens minister för bistånd och internationellt samarbete. Hon träffade även generalsekreteraren för Gulfländernas samarbetsråd, GCC, och FN:s sändebud till Jemen, ambassadör Hans Grundberg.

Det är glädjande att Grundbergs ansträngningar ger resultat. Parterna har efter hans medling och strax efter utrikesministerns besök ingått en två månader lång vapenvila som inleddes i och med ramadan.

Vid FN:s givarkonferens för Jemen, som Sverige och Schweiz stod värd för den 16 mars, utlovade varken Saudiarabien eller Förenade Arabemiraten något stöd för 2022. Under utrikesministerns besök aviserade emellertid Saudiarabien att man skulle göra utfästelser om ett större belopp efter den GCC-konferens för jemenitiska aktörer som avslutades i går. Så skedde också. Även Förenade Arabemiraten gjorde nya utfästelser, dock inte av humanitärt stöd.

Anf. 5 FÖRSTE VICE ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

God morgon ärade ledamöter och kabinetssekreteraren! Inte trodde väl jag att mitt namn kunde göra ett så stort avtryck. Ni vet väl att pyry betyder snöyrväder! Då har ni fått en koppling till varför jag är försenad i dag.

Vi går in på dagordningspunkt 4, Rysslands aggression mot Ukraina. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 7 Kabinetssekreterare ROBERT RYDBERG:

God morgon, herr ordförande! Dagordningens första diskussionspunkt och säkerligen huvudfrågan på FAC på måndag blir återigen Rysslands aggression mot Ukraina.

Efter sex veckors krig har Rysslands inledande framryckningar hejdat. Ukrainas imponerande motstånd har tvingat ryska förband att omgruppera. Man fokuserar på östra och södra Ukraina.

Samtidigt fortsätter Rysslands urskillningslösa våld mot civila och civila objekt. De förfärande bilderna från Butja följer ett mönster av ryskt agerande från Groznyj till Aleppo. Jag befärar att vi behöver förbereda oss på fler bilder av detta slag allteftersom nyheter når oss från platser som Kiev, Mariupol och andra områden. För sådana krigsbrott får det aldrig råda ansvarsfrihet. Sverige fortsätter att driva och stödja ansvarsutkrävande processer genom den internationella brottmålsdomstolen ICC, FN:s råd för mänskliga rättigheter, OSSE och EU.

Det var viktigt att FN:s generalförsamling i går med erforderlig två tredjedels majoritet beslutade att utesluta Ryssland ur MR-rådet. Men röstbilden – 93 för, 24 mot, 58 avstår – visar att det kommer att krävas fortsatta ansträngningar för att hålla samman världssamfundet.

Sverige välkomnar ansträngningar att få slut på striderna genom förhandlingar. Men det förblir viktigt att Ukraina, ett demokratiskt och fredligt land som oprovocerat har utsatts för en brutal aggression, inte pressas till eftergifter som strider mot folkrätten. Detta vore inte bara en förlust för Ukraina utan också ett grundskott mot den europeiska säkerhetsordningen.

Ett enigt EU måste fortsätta att värna Ukrainas suveränitet, territoriella integritet och rätt att välja sina utrikes- och säkerhetspolitiska samarbeten. Det är en fråga av uppenbar betydelse också för vårt eget land.

Det mest effektiva EU kan göra för att främja Ukrainas och EU:s intressen är att fortsätta att fördjupa den politik som EU redan för. Det krävs uthållighet.

Vad gäller stödet till Ukraina handlar det på kort sikt om att stärka det humanitära engagemanget. Det handlar också om att fortsätta att stödja Ukraina med militär materiel. I slutet av mars fattade EU beslut om att fördubbla stödet genom den europeiska fredsfaciliteten. Även detta utökade stöd bedöms snart vara fulltecknat. Sverige verkar för ytterligare omprioriteringar och förtidsallokering av medel genom faciliteten.

I går nåddes en politisk överenskommelse i Bryssel om ett tredje stödpaket. Ett formellt beslut ska fattas så snart som möjligt.

På längre sikt och i ljuset av Ukrainas EU-ansökan bör EU ta ytterligare steg för att vidareutveckla relationerna. Inkopplingen av Ukraina i EU:s elnät var en framgång, men mer kan göras för att knyta Ukraina närmare EU:s inre marknad och utveckla nya samarbetsformer.

Europeiska rådet beslutade den 24–25 mars att upprätta en fond som ska bidra till återuppbyggnaden av ett demokratiskt Ukraina. En större givarkonferens planeras. Det är något som Sverige aktivt stött. Fonden är viktig för att möta de enorma behoven av återuppbyggnad men också för att bekräfta vår övertygelse om ett framtida fritt Ukraina. Det sänder en signal om att Ukraina tillhör den europeiska familjen.

EU bör också stödja Moldavien, som genom sitt agerande i krisen har visat att man står upp för EU:s värderingar och intressen. Landet förtjänar EU:s fulla stöd.

Vad gäller åtgärder mot Ryssland och Belarus fortsätter Sverige att verka för ytterligare sanktioner inklusive listningar av oligarker, deras familjemedlemmar och ukrainska medlöpare som undergräver sitt lands territoriella integritet.

Sverige fortsätter att driva olika ekonomiska åtgärder. Det är inte rimligt att Rysslands intäkter på energiområdet har ökat sedan invasionen inleddes.

EU behöver vidta ytterligare åtgärder mot den ryska energisektorn samtidigt som vi värnar EU-enigheten och visar förståelse för medlemsstaters olika energiberoende. Det är viktigt att det europeiska beroendet av rysk fossil energi upphör snarast praktiskt möjligt.

I går enades medlemsstaterna i Bryssel om ett femte sanktionspaket. Rådsbeslut kommer att fattas med skriftligt förfarande under förmiddagen. Och jag vill passa på att tacka nämnden för snabb hantering. Paketet innehåller bland annat ytterligare finansiella åtgärder mot flera ryska banker, ytterligare valutarestriktioner inklusive kryptovalutor, förbud mot ryska fartyg att anlöpa europeiska hamnar, åtgärder mot ryska och belarusiska åkerier, utökade export- och importrestriktioner i flera branscher, åtgärder på energiområdet inklusive ett importförbud för kol samt utökade listningar.

Sverige verkar även för begränsningar när det gäller leasing av oljetankrar och för importförbud när det gäller rysk olja, vilket förhoppningsvis kan inkluderas i ett kommande sjätte sanktionspaket. Allt detta är bra. Men jag vill vara öppen med att vi närmar oss en punkt där det kan bli svårare att nå enighet om ytterligare åtgärder. >>> **Hemligt enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Slutligen behöver EU också arbeta mer aktivt med de globala konsekvenserna av Rysslands aggression. FN:s livsmedelsprogram, WFP, varnar för stigande priser och en befarad livsmedelskris till hösten. I många länder är oron stor. Och Ryssland utnyttjar situationen för att vinna sympatier i Afrika, Asien och Sydamerika, också med falska påståenden om att det är sanktionerna, inte kriget, som ligger till grund för prisutvecklingen.

EU bör agera aktivt för dialog med partnerländer, humanitära insatser och strategisk kommunikation. Det får inte råda något tvivel om att det är Rysslands aggression, inte EU:s sanktioner, som ligger till grund för de globala utmaningarna på livsmedelsområdet.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Jag vill påminna ledamöterna om detta med kompletterande mervärde. Det som har sagts i utskottet behöver nödvändigtvis inte upprepas vid dagens EU-nämndssammanträde.

2021/22:35

8 april

Anf. 9 DANIEL RIAZAT (V):

Herr ordförande! Jag ska försöka hålla mig till det kompletterande mervärdet. Men jag är inte hundra procent säker på vad som har sagts i utskottet, om jag ska vara ärlig.

Jag tackar för föredragningen. Jag skulle vilja ha ett förtydligande. Det handlar om import av gas och olja. När det gäller kol tycker jag att det har varit tydligt. Men när det kommer till frågan om gas och olja har vi haft väldigt fina listor på alla sanktioner och liknande. Ändå fortsätter EU att köpa gas och olja för mångmiljardbelopp varje vecka från Ryssland. Därmed finansierar man det krig som pågår i Ukraina. På ett sätt fördömer vi då med ena handen och finansierar kriget med andra handen.

Jag undrar: Kommer den svenska regeringen att kräva ett importförbud av gas och olja från Ryssland till EU?

När vi pratar om restriktiva åtgärder och isolering gentemot Ryssland och Belarus måste vi också komma ihåg att det finns fredliga krafter och demokratiska grupper som också kan drabbas av detta och som vi egentligen borde stötta i det ryska sammanhanget, så att de kan motverka detta inifrån Ryssland. Ett exempel på det är att många svenska och andra europeiska universitet har slutat att ta emot ryska studenter oavsett vad de har gjort för ställningstaganden rent politiskt. Detta är väldigt bekymmersamt. Om vi ska hjälpa demokratiska krafter i Ryssland och Belarus att motverka detta och att hjälpa oss i fråga om detta kan vi inte isolera de individer som står på rätt sida av historien.

Jag undrar därför hur regeringen tänker kring detta. Jag skulle vilja att man förtydligar detta på mötet och att den svenska regeringen står för en linje där detta finns med.

Anf. 10 MARIA GARDFJELL (MP):

Ett stort tack för föredragningen och ert arbete!

I går efter utrikesutskottets sammanträde beslutade EU-parlamentet om en resolution om att begära ett omedelbart och fullständigt embargo mot import av rysk gas, olja, kol och kärnbränsle. Man krävde också att Nord Stream 1 och 2 ska överges. Man vill se en plan för en garanterad energisäkerhet.

EU-parlamentet riktade sig också särskilt till medlemsstaterna, och man vill upprätta en övergripande EU-handlingsplan om ytterligare sanktioner om Ryssland inte vidtar åtgärder för att återupprätta Ukrainas oberoende, suveränitet och så vidare.

Jag undrar hur regeringen ser på EU-parlamentets ställningstagande. Det var en bred enighet bland de svenska parlamentarikerna för detta beslut. Socialdemokraterna var det enda partiet som var emot, men de var också splittrade. Det vore intressant att höra hur EU-parlamentets starka stöd för arbetet nu kan användas av Sverige i det fortsatta arbetet.

Sedan har jag ytterligare en fråga. Jag tycker att det är väldigt viktigt och bra att frågorna om livsmedel, matsituationen och den livsmedelskris som kan uppstå i framför allt Afrika och vissa andra delar av världen

uppmärksammas och att Sverige arbetar aktivt i biståndsarbetet med dessa frågor. Jag håller fullständigt med om att det är väldigt viktigt att den bild som regeringen för fram om att det inte är sanktionerna utan kriget som har bidragit till den situation som vi nu befinner oss i blir tydligare. Men det kräver nog också att man får en tydligare bild i den politiska diskussionen om vad som hände före krigets utbrott och att de höjda priserna på bland annat bensin, diesel, handelsgödsel och så vidare faktiskt var en effekt av Putins upptrappning inför kriget. Jag märker här i Sveriges riksdag att många partier inte förstår den bilden. Jag tycker att det är väldigt viktigt att man får denna information och tydlighet framöver för att kunna förstå att det är just Putins krig och inte sanktionerna som är orsaken.

Vi pratar mycket om att sluta importera energi från Ryssland, och Miljöpartiet driver på där. Men EU är också extremt beroende av import av handelsgödsel från Ryssland.

Arbetar man på något sätt med att fasa ut handeln med handelsgödsel med Ryssland? Och på vilket sätt arbetar regeringen och EU för att skapa en starkare energisolidaritet, där till exempel insatser i olika medlemsländer med energibesparande kan leda till att vi kan hjälpa varandra att klara den situation som vi nu har framför oss?

Anf. 11 HANS WALLMARK (M):

Jag ska inte rekapitulera allt som vi diskuterade under drygt två timmar i utrikesutskottet med kabinetssekreteraren i går. Men jag vill ändå påpeka en sak. Kabinetssekreteraren nämnde Moldavien, och det är väldigt viktigt. Men egentligen är det en treenighet – Ukraina, Moldavien och Georgien. Man ska inte glömma bort Georgien. Men det är bra att Moldavien nämns.

När det gäller ett nytt vapenpaket från EU är det också viktigt att skicka med att regeringen tänker på att det då är bra om vapenproducerande länder inom EU också kan vara säljande länder eller givande länder.

När det gäller fossil energi finns det all anledning att göra det som regeringen och kabinetssekreteraren säger. Om jag kommer ihåg rätt fasas kolet nu ut. Och när det gäller oljan tror jag att det handlar om ett värde på ungefär 70 miljarder euro om året, och när det gäller gasen handlar det om ungefär 17,6 miljarder euro om året. Detta är alltså betydande intäktskällor.

Därför är det viktigt, precis som Vänsterpartiet framhåller, att regeringen är framåtlutad och driver på här. Vi sitter inte själva med speciellt mycket rysk gas. Vi har egentligen den danska gasen. Men där har vi en sammanblandning, och det är lite svårt att skilja dessa gasatomer åt. Vi är i praktiken helt oberoende av rysk gas. Men då måste man använda det europeiska instrumentet. Det var precis vad kommissionens ordförande sa på presskonferensen i går med statsministern, där hon föredrog en gemensam EU-aktivitet framför att enskilda länder går fram. Och just i Sverige har vi ganska lite rysk gas.

Min korta uppmaning till regeringen är: Ge oss tecken på att regeringen är framåtlutad i det europeiska samarbetet när det gäller att vrida åt de fossila energikranarna!

Anf. 12 MARIA NILSSON (L):

Herr ordförande! Man måste ändå se att det finns ett före och ett efter Butja och de bilder som kom i helgen. Och som kabinetssekreteraren poängterade är det inte slutet.

Det finns ett ryskt ord – unitjtozjenije – som betyder utplåning. Och vi har sakta börjat inse att det ryska målet är att utplåna den ukrainska nationen.

Här handlar det om att bland annat fortsätta att stödja den ukrainska försvarsmakten. Förmågan och villigheten finns. Och jag uppfattar att den ukrainska utrikesministern hade tre önskemål. För det första: vapen, för det andra: vapen och för det tredje: vapen.

Det som har beskrivits är positivt. Men kan kabinetssekreteraren kommentera hur man ytterligare kan driva på för detta?

Det andra benet är just olja och gas och att stoppa importen av desamma. Det är viktigt med enighet. Men vi har redan sett denna enighet rämna. Litauen har gått före och likaså Estland. Jag skulle önska en tydligare ståndpunkt från den svenska regeringen. Jag hoppas att Sverige, även med ett begränsat beroende, är på väg att göra detsamma och att vi intar en tydligare position i EU kring detta.

Jag uppfattar också kabinetssekreterarens ord att inte pressa Ukraina till eftergifter som strider mot folkrätten. Det innebär också att Krim är ukrainsk och ska så vara.

Vad gäller återuppbyggnaden skulle jag gärna se att kabinetssekreteraren något utvecklar att den bör inledas nu. Det är ett tecken från EU:s sida att man tror på Ukraina som en fortsatt fri, demokratisk och självständig nation att man just nu inleder stödet till återuppbyggnad och inte väntar.

Jag vill också poängtera något som kabinetssekreteraren inte nämnde, nämligen att det står att detta ska ske genom en omprioritering av de medel som redan finns i EU:s budget. Det är Liberalernas åsikt att det kommer att behöva tillföras ytterligare medel för att stödet ska kunna ges.

Anf. 13 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Vad gäller sanktionerna tror jag att man ska känna att det från den svenska riksdagen finns ett stort och starkt stöd för de insatser som görs – och snarare en frustration över att man inte går längre. På ett flertal punkter skulle vi önska att det fanns mer: en bredare lista med personer som omfattas av sanktionerna, att man täpper igen kryphålen för bankerna och att man ser till att allt man gör hela tiden täcker både Ryssland och Belarus – men också att man kommer längre. Jag instämmer i Hans Wallmarks bild gällande att se till att Sverige är drivande i detta, för jag upplever att det stödet finns i Sveriges riksdag.

Detta är också kopplat till vapen; som Maria Nilsson var inne på finns det tre önskemål. Där är funderingen var diskussionerna finns nu. Var finns diskussionerna när det gäller vapen, men även när det gäller mer samordning mellan EU:s länder i de här delarna för att kunna bistå Ukraina med det som behövs?

En tredje del, som inte berördes, är hur EU ska kunna vara mer proaktivt. När det gäller situationen i Ukraina är det väldigt mycket så att Ryssland gör saker, och så talar vi om att vi inte gillar det genom olika insatser och åtgärder. Men vi kan också se att både Moldavien och

Georgien, som finns i ytterkant, kan komma att hamna i en situation där de berörs. Därför behöver vi se till att vi är proaktiva och har bäddat för att det inte ska finnas möjlighet att gå vidare där om så skulle bli fallet, till exempel genom att se till att det finns mer fredsbevarande insatser i dessa länder. Finns det någon typ av diskussion som berör det området?

Anf. 14 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Rysslands invasion av och krig mot Ukraina har den senaste tiden nått nya, fruktansvärda nivåer. Det begås krigsbrott mot den ukrainska befolkningen, vilket som många har påpekat kräver tuffare sanktioner och ett hårdare tryck från hela EU. Vi behöver vara samstämmiga och överens, för då är vi starkare. Från Kristdemokraternas sida välkomnar vi naturligtvis detta femte sanktionspaket som är på gång. Det är jättebra.

När det gäller Sveriges agerande, som kabinetssekreteraren redogjorde för, är vi för att förbjuda importen av gas, olja och alla andra delar. Vi är väldigt överens om de frågorna. Det finns ett antal EU-länder som är mer beroende av gas och olja och som kan – eller kommer att – blockera enigheten inom EU i detta. Kabinetssekreteraren nämnde att det kan vara väldigt svårt att komma överens om och uppnå en enighet gällande att förbjuda importen av rysk gas och olja. Sverige är naturligtvis drivande; det har vi också fått höra, och det är vi överens om.

Min fråga är egentligen vad som kommer att vara nästa steg i den här processen. Vi är ju ett flertal länder i EU som verkligen vill ta steget framåt om vi inte klarar av att komma överens och nå enighet gällande förbudet mot import av gas och olja. Frågan till kabinetssekreteraren är om nästa steg kan bli att vissa enskilda länder eller grupper av länder går vidare på egen hand. Kan det vara ett alternativ som ni ser det?

När det gäller både Georgien och Moldavien håller jag med de tidigare talare som har nämnt detta. Det är väldigt viktigt att vi från EU:s sida har tillräckligt med stödpaket för att kunna bidra med den hjälp och det stöd dessa länder behöver för att inte hamna i samma situation som Ukraina.

Anf. 15 DAG LARSSON (S):

Ordförande! För två veckor sedan höll den internationella parlamentarikerunionen kongress. Det slutade med att IPU fördömde Rysslands krig i Ukraina, men beslutet var ingalunda enhälligt – stora delar av IPU:s medlemsskara, framför allt ett antal länder i Afrika, uttalade kraftig skepsis och hävdade dels att det inte pågår något krig utan snarare en konflikt, dels att alltihop egentligen härrör från någon form av västerländsk konspiration som i slutändan drabbar den fattiga delen av världen.

Mot den bakgrunden tror jag att det är angeläget att verkligen ta diskussionen inte minst med afrikanska länder om vad som egentligen sker i Ukraina. Detta är nämligen ett allvarligt bekymmer. Om det nu är så att det uppstår svält och politisk oro i Afrika är risken överhängande att det kommer att leda till en konflikt med Europeiska unionen snarare än en konflikt med dem som i själva verket är anstiftarna till det elände vi ser just nu.

För egen del är jag övertygad om att regeringen gör så gott den kan för att införa effektiva och verkningsfulla sanktioner. Det är faktiskt viktigt att

de är verkningsfulla gentemot Ryssland i syfte att få stopp på detta krig. Men jag skulle vilja ställa en fråga till kabinetssekreteraren om något han var inne på lite grann inledningsvis, nämligen hur Orbáns valseger i Ungern påverkar förutsättningarna att få till stånd en enighet i Europeiska unionen kring effektiva och verkningsfulla sanktioner.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Jag kan väl bara instämma i att EU måste stå enigt om man ska nå framgångar med de olika sanktionsmetoderna. Det är alltså ett budskap även från undertecknad.

Anf. 17 Kabinetssekreterare ROBERT RYDBERG:

Jag tror att vi kan säga att EU har agerat osedvanligt enigt, kraftfullt och snabbt i den här krisen. EU har också gjort det i ett utomordentligt gott transatlantiskt samarbete. Det har varit bra, och det har lett till mycket tydliga budskap till Ryssland och mycket tydliga åtgärder i form av fem, sammantaget exceptionellt kraftfulla, sanktionspaket. Det är sanktionspaket som inte liknar något som EU någonsin har infört, i något sammanhang.

Som jag nämnde börjar vi närma oss en punkt där det kan komma att bli svårare att upprätthålla den enigheten. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Därutöver tillkommer naturligtvis det faktum att ju längre vi går med olika typer av sanktionsåtgärder, desto större och tydligare blir också de negativa nationella effekterna för enskilda medlemsstater – också medlemsstater som har ett genuint och starkt intresse av att trycka på Ryssland så kraftfullt som möjligt.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

I Sverige har vi samtidigt varit tydliga med att vi nationellt självklart skulle välkomna, stödja och applådera en sådan åtgärd om enighet gällande sanktioner på gasområdet skulle uppnås inom EU. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Däremot är det viktigt att vi inom EU och i vår bilaterala dialog med >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< och andra länder – liksom i vår energipolitik – är just, för att använda Hans Wallmarks ord, framåtlutade. Vi ska vara utomordentligt tydliga med att det är viktigt att EU gör allt som är praktiskt möjligt för att så snabbt som möjligt minska och avveckla vårt beroende av rysk fossil energi. Det är viktigt både på grund av den aktuella krisen i Ukraina och av säkerhetspolitiska, klimatpolitiska och andra skäl.

När det gäller oljan är det vår förhoppning – och där är jag något mer optimistisk, måste jag säga – att det ska kunna inkluderas i ett kommande sjätte sanktionspaket. Oljan är inte på samma sätt som gasen knuten till fasta, stora infrastrukturinvesteringar som gör förändringar av handelsmönstret betydligt svårare.

Jag instämmer starkt i Daniel Riazats konstaterande av att det är viktigt att vi gör vad vi kan för att våra kraftfulla sanktioner mot Ryssland inte ska drabba de fredliga krafter som finns, inte i onödan ska drabba det ryska civilsamhället och inte ska ge näring åt russofobiska reaktioner av olika slag. Jag både skrattade och blev ledsen när jag läste att Arla stoppar

försäljningen av svensktillverkad kefir i Sverige som något slags politisk signal.

Det är inte Ryssland som är problemet. Det är inte den europeiska kulturen eller människor i Ryssland utan den politiska ledningen och det politiska systemet i landet som vi ska bekämpa. Jag håller med om att det vore önskvärt och positivt om vi exempelvis fick se ännu fler ryska studenter komma till svenska universitet och studera – inte nödvändigtvis kärnteknologi och den typen av ämnen, men andra frågor.

Detta är också något som regeringen vill vara tydlig med i vår kommunikation: Det är den ryska statsledningen och dess agerande vi måste inrikta oss mot.

Jag instämmer med Maria Gardfjell när det gäller vikten av att internationellt förklara varför den politiska utvecklingen, invasionen och Rysslands agerande före invasionen har lett till den mycket allvarliga prisutveckling vi har, som vi naturligtvis känner av i Sverige men som så oerhört mycket hårdare drabbar fattiga länder runt om i världen liksom FN:s världslivsmedelsprogram och andra viktiga humanitära aktörer.

När det gäller frågor om utfasning av handelsgödsel, energibesparande och så vidare ligger ansvaret huvudsakligen på andra departement än Utrikesdepartementet. Men jag kan konstatera att regeringen exempelvis när det gäller handelsgödsel sedan en tid har haft en dialog med Sveriges regioner och kommuner och uppmärksammat dem på att det faktum att Belarus och Ryssland är två av världens största producenter och exportörer av den typen av produkter kan leda till störningar i handelsmönstret som det kan finnas anledning att förbereda sig för på olika sätt.

När det gäller vapen till Ukraina fortsätter vi att titta på möjligheter till ytterligare leveranser från svensk sida. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi har också, som ni känner till, ställt 500 miljoner kronor till förfogande för användning av Ukraina till inköp av vapen på det sätt och på de platser man vill. Nu har också, som jag nämnde, ytterligare EU-medel tillförts för detta ändamål inom den europeiska fredsfaciliteten.

Jag instämmer i kommentarer från flera ledamöter gällande Moldavien och Georgien, som kräver ökat stöd, både från EU och från Sverige bilateralt. Jag tror också att inom det östliga partnerskapet, som ju ursprungligen är ett svensk-polskt initiativ, ökar förståelsen för att Ukraina, Moldavien och Georgien är länder som särskilt bör lyftas fram och som särskilt förtjänar vårt stöd – också naturligtvis därför att delar av både Moldaviens och Georgiens territorium de facto domineras och styrs av ryskkontrollerade grupper. Vi har sett ett initiativ i Sydossetien som handlar om att bryta ut Sydossetien och sammanföra det med Nordossetien, som en del av Ryssland, vilket naturligtvis är fullständigt oacceptabelt på alla sätt. Vi har också fortfarande en svår situation i Transnistrien i Moldavien. Detta var huvudfrågor som vi ägnade mycket stor uppmärksamhet åt under vårt nyss avslutade OSSE-ordförandeskap.

Slutligen tror jag, apropå Dag Larssons konstaterande och reflektion kring IPU och bristen på enhällighet där, att det är mycket viktigt att vi fortsätter att vara utomordentligt aktiva internationellt för att försöka upprätthålla det breda stöd och den breda internationella samsyn som ändå finns kring grunderna för vår analys av situationen efter Rysslands invasion. Det stödet är nämligen fragilt.

När vi träffar representanter för särskilt afrikanska och asiatiska länder möter vi ofta, också från dem som faktiskt har röstat rätt i sådana här sammanhang, kommentarer om att detta ju är en europeisk konflikt och att man helst inte skulle vilja behöva välja sida och så vidare. Man menar att det finns en påtaglig dubbelmoral – varför har ni inte vidtagit dessa åtgärder på grund av invasionen i X och kriget i Y?

Det är viktigt att vi tar den debatten och att vi också är väldigt tydliga med att detta handlar om folkrättens mest centrala, grundläggande principer. När en ständig medlem i FN:s säkerhetsråd invaderar ett grannland finns det inte så mycket kvar att bryta mot, helt enkelt. Då är alla i fara.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Det var väl en bra konkludering på slutet där: Då är alla i fara.

Anf. 19 DANIEL RIAZAT (V):

Ordförande! Det är möjligt att jag missade något – jag förstår att det tar lite tid att svara på allas frågor och tillägg. Men jag tänkte bara fråga om kabinetssekreteraren skulle kunna säga ja eller nej. Kommer Sverige att verka för att vi ska stoppa gas, olja och andra typer av bränslen från Ryssland till EU? Rent konkret, kommer den svenska regeringen att verka för att importen av såväl gas som olja till EU avslutas? Kan jag få ett lite tydligare svar?

Anf. 20 MARIA GARDFJELL (MP):

Stort tack för svaret! Jag hör bara på ena örat, så jag vet inte om jag hörde dåligt eller om jag missade att kabinetssekreteraren tog upp ärendet i EU-parlamentet i går. Har Sverige någon kommentar till det som sas i EU-parlamentet och den breda enighet som fanns där i går?

Sedan vill jag bara lägga till att Moderaterna och Hans Wallmark har fel i sin ståndpunkt att vi är i princip oberoende av rysk gas i Sverige. Vi är extremt beroende av rysk gas för tillverkning av handelsgödsel. Majoriteten av alla bönder i Sverige är extremt beroende av rysk gas eftersom den används för att producera handelsgödsel, även den som tillverkas inom EU. Innehållet i handelsgödseln är också i stor utsträckning ryskt.

Utifrån det jag hör skulle jag vilja lägga till att jag också är en stor vän av bred enighet i EU och också menar att det är oerhört viktigt att se de länder som till mycket stor del är beroende av rysk energi, för uppvärmning av bostäder och energiförsörjning i stort. De har mycket svårare än Sverige att ställa om.

Men om vi ska nå enighet tror jag att alla måste göra det de kan. Om Sverige kan fasa ut den ryska energin snabbare kommer detta att vara ett bidrag till den svåra uppgift som till exempel Tyskland och Österrike med flera länder står inför.

Jag var nyligen med på ett möte med den irländska energiministern, som också framhöll att Irland, Sverige och några andra länder kommer att kunna ha en väldigt viktig roll i utfasningen av rysk energi från hela EU-området, i och med att vi kan producera mer fossilfri energi och bidra positivt till möjligheterna att fasa ut den ryska energin.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

För ordningens skull vill jag uppmärksamma EU-nämnden på att ledamoten via ordföranden ställer frågor till regeringen och kommenterar regeringens position och ståndpunkter, inte enstaka partiers eller enstaka partiers ledamöters synpunkter. Det innebär att man naturligtvis får kommentera, men då i form av instämmanden eller påpekanden om att man inte håller med. Kammardebatter hålls i plenisalen – jag ville bara säga det för ordningens skull.

Anf. 22 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Det har sagts att vi behöver vara mer samordnade och eniga i frågan kring att stoppa importen av gas och olja till EU. Vi vet att det inte bara är Ungern som har nämnts på andra sidan bordet, utan det är snarare Tyskland, Italien, Österrike och många andra länder, som är mycket beroende av gas. De kommer eventuellt inte i det här läget att kunna rösta för att stoppa importen av gas, framför allt från Ryssland.

Jag ställde en fråga som jag inte fick svar på. Nu ser vi en utveckling där vissa länder är för och andra länder är emot stoppet av importen. Hur ser kabinetssekreteraren på en sådan utveckling mitt i pågående krig i Ukraina? Vad ger det för signaler och effekter?

Anf. 23 Kabinetssekreterare ROBERT RYDBERG:

Sverige skulle som sagt välkomna en EU-överenskommelse och ett EU-beslut om att stoppa all import av fossila bränslen från Ryssland. Vi kommer att arbeta aktivt för att oljan ska bli en del av det sjätte sanktionspaketet. Jag är inte säker på att det kommer att lyckas, men det är alldeles klart en möjlighet som vi kommer att arbeta för.

Sveriges uppfattning är att effektiva sanktionsåtgärder är sanktionsåtgärder som vi genomför gemensamt. Vår lagstiftning bygger på regelverket att det är bindande beslut i FN:s säkerhetsråd och i EU som leder till sanktionsåtgärder från svensk sida. Den senaste gången jag vill minnas att vi hade nationella sanktionsåtgärder från svensk sida var när vi vidtog vissa åtgärder mot apartheidregimen i Sydafrika, som avskaffades efter att Nelson Mandela svurits in som president 1994. Det var ett år innan Sverige blev medlem i EU.

Jag är medveten om att det finns initiativ i riksdagen om ett nationellt beslut när det gäller bland annat rysk gas, och det behandlas i näringsutskottet. Det är väl min kollega från Infrastrukturdepartementet som i så fall får kommentera det.

Men vår generella inställning är att vi vill se ett samlat agerande från EU i den här typen av frågor, och vi vill att vi andra länder ska arbeta för att möjliggöra den enighet som krävs för ett sådant beslut. Vår inställning är också, som jag sa i mitt första inlägg, att det är viktigt att det europeiska beroendet av rysk fossil energi upphör snarast praktiskt möjligt. Vi ska anstränga oss alla, och vi ska samarbeta för att detta ska vara möjligt.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Global Gateway. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 25 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG:

Ordförande! Dagordningens andra diskussionspunkt handlar alltså om EU:s konnektivitetsstrategi Global Gateway. Strategin presenterades av kommissionen och den höga representanten i december förra året som ett svar på rådsslutsatser om konnektivitet från juli 2021. Konnektivitet handlar om att koppla samman olika regioner genom att investera i infrastruktur, ekonomiskt samarbete och mellanfolkliga kontakter.

Inte minst Kina har genom åren skaffat sig inflytande över infrastrukturutvecklingen i många fattigare länder. Det är en långsiktig och strategisk fråga för EU att visa sin förmåga att bidra till länders globala integrering och samtidigt främja en demokratisk styrelsemodell.

Global Gateway är tänkt att fungera som en katalysator för europeiska investeringar i transport, energi och digitalisering. Strategin syftar även till att stärka globala system för hälsa, utbildning och forskning.

Avsikten är att över 300 miljarder euro ska mobiliseras för infrastruktursatsningar i partnerländer under perioden 2021–2027. Det handlar om finansiering från medlemsstater, EIB och EBRD för att mobilisera privat kapital. Även verktyg från EU:s långtidsbudget ska bidra.

I det första skedet ligger fokus på Afrika. Vid toppmötet mellan EU och Afrikanska unionen i februari presenterades elva investeringspaket på totalt 150 miljarder euro inom ramen för strategin.

Sverige ser positivt på stärkt konnektivitet mellan EU och omvärlden och välkomnar de paket som tagits fram för Afrika. Vi ser dock ett behov av att konkretisera strategin och dess styrning. Medlen behöver gå till effektiva åtgärder, och det finns ett behov av kontrollmekanismer.

Global Gateway har potential att öppna nya möjligheter för svenskt näringsliv och för nya gröna jobb, förutsatt att upphandlingar sker transparent och med höga hållbarhetskrav. Strategin kan bidra till att bygga en bro mellan bistånd och näringsliv för att mer effektivt och hållbart möta behovet av infrastrukturinvesteringar.

Det bör noteras att varje medlemsstat beslutar om nivån på sitt engagemang. Vi bestämmer förstås själva om allokeringar från vår nationella budget. Varje medlemsstat har också rätt att styra över export- och investeringsfrämjande insatser inom nationell kompetens. Detta gäller även exportkreditinstrument så länge som det grundläggande EU-regelverket respekteras.

Anf. 26 HANS WALLMARK (M):

På vår tvåtimmarssittning i går upptogs inte så mycket av vårt samtal av detta, så det finns inte så mycket att komplettera från fackutskottet.

Jag vill bara skicka med att jag tycker att det är en utmärkt dragning som kabinettssekreteraren har gjort. Jag tror att det är viktigt att Sverige verkligen stöder och betonar väsentligheten av detta, precis på det sätt som kabinettssekreteraren nämnde.

Här pågår en geopolitisk global kamp, och då är Europa en viktig aktör både med de egna medel som EU har och koordinerat med de olika medlemsstaterna.

Därför skulle jag vilja addera att det här också är viktigt att man, som det heter på modern svenska, lilar ihop, det vill säga att medlemsstaterna också arbetar koordinerat med den europeiska strategin. Man ska inte bara

använda EU-organet och göra någonting annat vid sidan av. Om man i stället själv som medlemsstat koordinerar med EU blir det en helt annan effekt.

Då gör medlemsstaterna plus EU:s egen utvecklingsbudget oss till en betydande global aktör, fullt jämförbar med Folkrepubliken Kina – men med anständiga villkor och ett framtidsinriktat syfte.

Anf. 27 MARIA GARDFJELL (MP):

Herr ordförande! Jag ber om ursäkt för mitt tidigare uttalande.

Jag vill bara ställa en fråga. Jag håller med Hans Wallmark och regeringen om att det här är en mycket viktig satsning. Särskilt nu, i skuggan av det som händer i och med effekterna av kriget i Ukraina, är den här typen av satsning ännu viktigare.

Jag undrar dock om innehållet och vad Global Gateway ska syfta till. Borde man inte också betona området vatten i arbetet?

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Tack, Maria Gardfjell! Ursäkten godtas; det var vänligt av dig att säga så.

Anf. 29 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG:

Jag ber att likt Maria Gardfjell få instämma starkt i Hans Wallmarks tidigare reflektioner.

Vatten är en viktig fråga som självklart också behandlas inom ramen för detta initiativ. Det är ett initiativ som också beskrivs mer i detalj i en faktapromemoria från Regeringskansliet till riksdagen som dateras den 18 januari i år. I utrikesutskottet i går erbjöd jag utskottet möjligheten att, om det fanns ett önskemål, få en närmare briefing från departementet om detta initiativ.

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Vi konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor. Här ser jag en kansli kommentar: Enligt information från UD har Nederländerna bjudit in chefsåklagaren vid den internationella brottmålsdomstolen ICC. Det kommer i anslutning till rådsmötet att hållas en informell lunch med Norges och Islands utrikesministrar.

Med detta lämnar jag ordet till kabinettssekreteraren för eventuella kompletteringar.

Anf. 31 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG:

Tack så mycket – ordföranden har utfört mitt jobb!

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar och tackar för informationen.

Vi tackar också kabinettssekreteraren med medarbetare för närvaro vid dagens EU-nämndssammanträde och tillönskar er en solig helg. Och lycka till vid rådsmötet!

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Då återupptar vi sammanträdet och välkomnar EU-ministern med medarbetare till dagens EU-nämndssammanträde. Vi får be om ursäkt för att vi är lite sena. Ett särskilt ämne engagerade ledamöterna extra mycket, vilket gjorde att det drog ut lite över den tid som vi hade disponerat för detta.

Vi går in på återrapporten.

Anf. 34 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Jag har inget att lägga till den skriftliga rapporten.

Anf. 35 HELENA BOUVENG (M):

Vid EU-nämndens möte den 18 februari samrådde regeringen om rättsstatsprincipen i Polen och artikel 7.1 i EU-fördraget. Då sa ministern i sitt inlägg att han skulle begära svar från Polen på om landet kommer att följa EU-domstolens kommande avgörande om hur polsk lagstiftning förhåller sig till EU-rätten. Vilket besked fick ministern av Polen?

Anf. 36 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Jag har inte med mig mina egna anteckningar från det mötet, men jag har bestämt för mig att jag faktiskt inte fick något svar på frågan.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar att ledamoten hade planerat en följdfråga, men det blev inte så i det här fallet.

Vi noterar och tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Den årliga rättsstatsdialogen: landsspecifik diskussion. Det här är en diskussionspunkt.

Anf. 38 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Vid mötet nästa vecka kommer det att hållas så kallade landsspecifika diskussioner inom ramen för den årliga rättsstatsdialogen. Den här gången är det Luxemburg, Malta, Nederländerna, Österrike och Ungern som kommer att behandlas. Jag ska helt kort kommentera situationen i de aktuella länderna med utgångspunkt från vad som står i kommissionens senaste rättsstatsrapport.

När det gäller Luxemburg genomförs det nu en författningsreform som syftar till att göra domstolsväsendet ännu mer oberoende. Det innebär bland annat att justitieministerns befogenheter att ge instruktioner till åklagare i enskilda fall formellt avlägsnas. Detta är bra.

Malta bedöms ha särskilda utmaningar när det gäller korruption. Det har hörts vittnesmål i den offentliga utredning som har inletts för att avgöra

om staten har något ansvar för ett mycket uppmärksammat journalistmord för snart fem år sedan.

I Nederländerna bedöms domstolarna vara oberoende. Landet är ett av de minst korrupta i EU och i världen, men hoten mot journalister ökar i Nederländerna. För närvarande utreds ett mord på en undersökande journalist.

När det gäller Österrike har utredningar kring korruption intensifierats till följd av den senaste tidens politiska skandaler. Även om vissa åtgärder har vidtagits för att förbättra skyddet för journalister växer hoten mot deras säkerhet, särskilt i form av trakasserier på internet.

Slutligen vill jag säga några ord om det land som sticker ut mest av dessa fem – det handlar förstås om Ungern. Nämnden känner ju väl till de problem som finns i det här landet. Redan vid nästa möte i allmänna rådet kommer Ungern återigen att grundligt frågas ut inom ramen för artikel 7-förfarandet. Det är säkert också bekant för nämnden att kommissionens ordförande alldeles nyligen har aviserat att den så kallade villkorlighetsmekanismen nu kommer att aktiveras mot Ungern.

När det gäller situationen i det landet är det tre områden som jag ser som särskilt problematiska.

Det första är de politiska ingrepp som skett i landets domstolsväsen, bland annat det faktum att den yttersta makten över domstolarna i Ungern har koncentrerats till en politiskt tillsatt tjänsteman.

Det andra är den bristande utredning som sker när det gäller korruption i landet, vilket bland annat har uppmärksamats av den europeiska bedrägeribekämpningsmyndigheten Olaf.

Det tredje är de stora problem som har identifierats i den ungerska statens offentliga upphandlingar.

Jag tror tyvärr att utvecklingen i Ungern inte kommer att ändras under överskådlig tid, särskilt med tanke på den stora seger som regeringspartiet Fidesz vann i parlamentsvalet alldeles nyligen. Därför är det, tycker jag, särskilt angeläget att dessa rättsstatsdialoger på ministernivå fortsätter.

När det gäller diskussionerna på tisdag i nästa vecka tänker jag i mina inlägg främst fokusera på två saker. Den första är betydelsen av mediefrihet och journalisters säkerhet – journalisternas betydelse för vårt demokratiska system kan inte överskattas. Den andra är vikten av oberoende domstolsväsen och effektiva rättssystem för att upprätthålla en fungerande rättsstat. Jag kommer förstås också att vara redo att dela mig av exempel på svenska erfarenheter och åtgärder inom dessa två områden.

Anf. 39 HELENA BOUVENG (M):

Herr ordförande! Jag kan inte annat än hålla med om ministrarnas understrykning av vad som ska vara i fokus under nästa dialog.

Vi vill ändå framföra att rättsstatsprincipen såklart är helt grundläggande för Europasamarbetet. Även om EU-länderna har utformat sina rättssystem på olika sätt ska kärnan i rättsstatsprincipen gälla i hela EU. Det handlar bland annat om förbud mot godtyckligt utövande av verkställande makt, rättssäkerhet och likhet inför lagen.

Rättsstatsprincipen är en vägledande princip för EU:s utrikespolitik, men trovärdigheten i detta bygger på att rättsstatsprincipen även gäller i EU.

Rättsstatsprincipen är också helt central för den ekonomiska återhämtning som EU-länderna nu är i stort behov av. Jag tänker inte minst på de pengar som Sverige via EU-budgeten och återhämtningsfonden kanaliseras till andra, mindre resursstarka medlemsstater. Om det visar sig att de svenska skattebetalarnas pengar försvinner bort i korruption eller går till medlemsstater som bryter mot gemensamma, överenskomna och grundläggande värderingar måste detta rimligtvis få konsekvenser.

Moderaterna välkomnar därför att EU-kommissionen nu, precis som ministern sa, har meddelat att den tänker aktivera den nya rättsstatsmekanismen i fallet Ungern. Det är inte en dag för tidigt, men det är förhoppningsvis inte heller alltför sent.

EU-kommissionens numera årliga granskning av rättsstatsdialogerna är mycket lovvärd, men det är ju helt nödvändigt att EU nu har fått ett skarpt verktyg på plats. Det finns inget utrymme att kompromissa om rättsstatsprincipen.

Utmaningarna och problemen ser såklart väldigt olika ut i de fem medlemsstater som rådet den här gången ska fokusera på. Tanken med det här systemet är att alla medlemsstater ska granskas. Detta är bra, då det finns vissa problem i fler medlemsstater än bara the usual suspects, eller vad vi nu kallar dem.

Samtidigt är det viktigt att rättsstatsdialogen inte blir ett verktyg som vissa medlemsstater använder för att relativisera. Läget är onekligen mycket värre i vissa medlemsstater. Min fråga blir därför: Hur ser regeringen på risken för relativisering, och hur ser regeringen till att rättsstatsdialogerna inte kidnappas på något sätt?

Anf. 40 MARIA NILSSON (L):

Ordförande! Vi står naturligtvis bakom den svenska ståndpunkten och delar statsrådets inriktning.

I relation till Ungern har jag dock en specifik fråga. Där finns det ju väldigt stora problem med den akademiska friheten och med politisering av universitet och vad man får undervisa om. Jag ser att det finns en korrelation mellan de problem som finns som någon form av gemensam nämnare för de länder som är föremål den här gången och de två områden som statsrådet nämnde. Jag vill ändå lyfta fram just problemet med den akademiska friheten, specifikt i relation till Ungern, om en sådan möjlighet öppnar sig under rättsstatsdialogen.

Anf. 41 ANNIKA QARLSSON (C):

Vi står bakom regeringens linje.

En sak som vi har haft uppe vid något tidigare tillfälle är vilka samtal som pågår som inte sker i öppna konstellationer eller i rådskonstellationer utan pågår vid sidan om. Det gavs en bild av att det ändå pågår samtal med Polen på olika sätt.

Bekymret när vi tidigare har tittat på artikel 7 har varit att det har funnits två länder som någonstans har backat upp varandra. Artikel 7 har inte varit möjlig att använda eftersom Polen och Ungern har stått bakom varandra. Därför spelar det som händer i de andra länderna faktiskt roll för möjligheten att pressa på. Även om vi nu har ett skarpt verktyg som vi kommer att sätta igång gissar jag att artikel 7 fortfarande finns kvar som

en möjlighet att använda om det inte finns andra länder som backar upp till exempel Ungern.

Hur ser förutsättningarna ut i Polen? Vad händer i de dialogerna? Jag tänker även på andra länder runt omkring – vi har haft farhågor om att de lite grann är på väg åt fel håll. Hur ser situationen ut i området runt omkring när det gäller möjligheterna att pressa på Ungern ännu mer?

Anf. 42 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Jag tackar för kommentarerna från alla som har yttrat sig.

Jag kan hålla med om nästan allt som Helena Bouveng sa, inte minst att man inte får relativisera de problem som finns alldeles särskilt påtagligt i några länder bara för att även andra länder granskas.

Vi har ju ändå två instrument. Det ena, artikel 7-processen, är lite äldre. Två länder är föremål för granskning i en särskild ordning eftersom det bedöms som en uppenbar risk att det finns tydliga brott mot de gemensamma grundläggande värderingar som vi har. Det andra är den nya villkorlighetsmekanismen. Jag delar Helena Bouvengs uppfattning att det vore bra om detta sattes igång så fort som möjligt. Det har nu avisierats av kommissionens ordförande att hon tänker göra det. Nu väntar vi bara på att det ska ske formellt, så att den processen kan sätta igång.

Till Maria Nilsson vill jag säga att bristen på akademisk frihet absolut hör till de saker som behöver tas upp med Ungern. Man har till och med tvingat universitet att lämna landet.

Det finns en viss arbetsfördelning mellan de länder som är likasinnade på det här området. Jag tror mig veta att något eller några likasinnade länder kommer att ta upp just den här frågan. Skulle detta inte ske får vi se till att det lyfts upp på annat sätt.

Annika Qarlssohn tog upp möjligheterna att aktivera – eller att nå resultat med – artikel 7. Det är ju, som Annika Qarlssohn sa, helt omöjligt att få ett resultat om vi inte har full enighet bland övriga medlemsstater när det gäller en enskild medlemsstat. Så länge som Ungern och Polen håller varandra om ryggen kommer detta inte att fungera.

När det gäller just Polen är min bild dock att det finns en annan beredskap att resonera med kommissionen än vad man har i Budapest. Jag vet att den typen av kontakter pågår. Jag talade senast i går med min polske EU-ministerkollega och frågade honom om det var så att det redan i morgon, när Ursula von der Leyen kommer till Warszawa efter att ha varit på besök i Ukraina, kan hända någonting. Det trodde han inte; det är inte politiskt färdigt ännu. Men det gav ändå en indikation om att det är någonting som håller på att hända.

Vi har ju tidigare sett förslag från den polske presidenten om att helt avskaffa den så kallade disciplinkammaren. Det finns också krav på att de domare som har avskedats ska återanställas. Om detta är tillräckligt återstår att se, men att det här – både det som gäller disciplinkammaren och att man återanställer domare – är två väldigt viktiga krav från vår sida för att en dialog med Polen ska kunna fortsätta är ju helt klart.

Jag vill också säga att det har skett någonting bland de länder som tidigare inte har uttalat sig om det här. Jag tänker till exempel på Visegrådgruppen, som ju förutom Polen och Ungern består av Tjeckien och Slovakien.

I både Tjeckien och Slovakien finns det en önskan, som jag upplever det i alla fall, att inte associeras alls med Ungern och Polen i de här frågorna utan vara lite mer fria från den tidigare koppling som man haft. Jag märkte detta till exempel när vi hade besök här av den tjeckiske EU-ministern inför det ordförandeskap som de själva tar över om några månader. Hur långt det här kommer att räckas vet jag inte, men det är en rörelse i rätt riktning.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Konferensen om Europas framtid. Det är både en informationspunkt och en diskussionspunkt.

Anf. 44 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Inför mötet nästa vecka har ordförandeskapet skickat ut en not som är tänkt att fungera som något slags underlag för diskussionen. Nämnden har kunnat ta del av noten. Det är ett ganska långt papper som innehåller en sammanställning av alla de olika förslag som framkommit som resultat av de diskussioner som ägt rum i arbetsgrupperna inom ramen för konferensen.

Att rådet skulle förväntas diskutera de här förslagen förefaller mig för egen del lite udda, för det sas tydligt vid allmänna rådets senaste möte den 22 mars att rådet inte ska delta i något ställningstagande gällande de förslag som framkommit från medborgarna i medborgarpanelerna inom ramen för konferensen. Detta är också något som det franska ordförandeskapet tydligt framförde vid konferensens styrelsemöte tidigare den här veckan.

Om det nu blir någon diskussion vid rådsmötet om de här förslagen förefaller mig syftet mycket oklart. Vår linje är ju att vi inte ska ta ställning till det här i detta sammanhang. Därför behöver vi vid varje tillfälle som ges försäkra oss om att det som slogs fast vid allmänna rådets senaste möte den 22 mars också efterföljs. Detta innebär även att konferensen behöver avslutas som planerat den 9 maj. Det tänker jag framföra vid mötet nästa vecka.

Jag vill också nämna att framtidskonferensens plenarförsamling i dag och i morgon sammanträder – för sjätte gången är det väl – i Strasbourg. Det blir då fortsatta diskussioner kring förslagen från de olika medborgarpanelerna och arbetsgrupperna. Hittills har ingen av rådets representanter tagit ställning till något enskilt förslag vare sig i plenarförsamlingen eller i någon av de arbetsgrupper där Sverige har deltagit.

Anf. 45 MARIA NILSSON (L):

Vi har varit minst sagt skeptiska hela tiden. Min fråga är: Hur ser vi till att detta inte upprepar sig? Intentionerna är naturligtvis goda, men utfallet kan inte anses som speciellt framgångsrikt. Det måste finnas andra sätt att förankra EU:s så viktiga arbete bland medlemsländer och inte framför allt medborgare. Det här får inte leda till att man hamnar i en ond spiral, utan man måste utvärdera det och inse att det verkligen inte var ett bra sätt att

hantera frågan. Hur kan vi hantera detta på ett annat sätt framöver, så att vi ändå stärker intresset för EU och möjligheterna att påverka EU?

Anf. 46 HELENA BOUVENG (M):

Herr ordförande! Jag kan inte annat än instämma i Maria Nilssons inlägg. Vi moderater står helt bakom både statsrådets talade ord och den ståndpunkt som finns.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Det var bra att Helena Bouveng nämnde det talade ordet, för det gäller precis som det skrivna.

Anf. 48 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Jag tackar för stödet för ståndpunkten. Vi ska naturligtvis göra allt vi kan för att se till att det här inte upprepas. Jag tror att det i alla fall i rådet finns en mycket tydlig bild att det här inte var det som vi borde ha gjort. Det kanske leder till eftertanke om hur vi borde ha agerat annorlunda tidigare – något slags efterklokhet. Men framför allt ska vi se till att vi inte ger oss in på några liknande övningar framöver.

Sedan tror jag uppriktigt sagt att det inom Europaparlamentet finns starka krafter som är intresserade av att göra något helt annat. Vi kanske skulle vassa motståndet mot de krafterna i stället.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar och tackar för informationen samt konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Övriga frågor. Är det någonting där som EU-ministern önskar kommentera?

Anf. 50 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Det finns inga övriga frågor på dagordningen. Jag vill ändå nämna att det i anslutning till det här mötet kommer att hållas ett informellt lunchmöte i kretsen av ministrar med ansvar för frågor om strategisk framsyn, som det kallas. Det är kommissionären Šefčovič som ansvarar för de här frågorna i kommissionen. Tanken är att han ska informera om arbetet med den så kallade framsynsrapporten för det här året. Den har som tema hur de gröna och digitala omställningarna samverkar i ett längre tidsperspektiv ända fram till 2050. Rapporten ska publiceras i juni, är det tänkt. Jag tror nog att huvuddelen av lunchmötet går åt till själva presentationen av arbetet med rapporten, men ges det tillfälle kommer kanske några också att ta till orde.

Anf. 51 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar och tackar för informationen.

Vi önskar lycka till vid rådsmötet. EU-ministern tillönskas en solig och förhoppningsvis lite varmare helg. Det är lite svårt att tänka sig just nu, men vi kan hoppas i alla fall.

Vi tackar EU-ministern med medarbetare för närvaron vid dagens sammanträde.

Anf. 52 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr ordförande! Man ska inte underskatta vilken glädje ett snöfall kan ge.

2021/22:35

8 april

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Absolut – speciellt i morse, när ordföranden kom för sent. Det var säkert glädjande för vissa. Tack så mycket för i dag!

Innehållsförteckning

§ 1 Utrikes frågor

.....	1
Anf. 1 FÖRSTE VICE ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	1
Anf. 3 FÖRSTE VICE ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	1
Anf. 5 FÖRSTE VICE ORDFÖRANDEN	2
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 7 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	3
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 9 DANIEL RIAZAT (V).....	5
Anf. 10 MARIA GARDFJELL (MP).....	5
Anf. 11 HANS WALLMARK (M)	6
Anf. 12 MARIA NILSSON (L).....	7
Anf. 13 ANNIKA QARLSSON (C).....	7
Anf. 14 ROBERT HALEF (KD).....	8
Anf. 15 DAG LARSSON (S)	8
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 17 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	9
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 19 DANIEL RIAZAT (V).....	11
Anf. 20 MARIA GARDFJELL (MP).....	11
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 22 ROBERT HALEF (KD).....	12
Anf. 23 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	12
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 25 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	13
Anf. 26 HANS WALLMARK (M)	14
Anf. 27 MARIA GARDFJELL (MP).....	14
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 29 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	14
Anf. 30 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 31 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	15
Anf. 32 ORDFÖRANDEN.....	15

§ 2 Allmänna frågor

.....	16
Anf. 33 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 34 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	16
Anf. 35 HELENA BOUVENG (M)	16
Anf. 36 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	16
Anf. 37 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 38 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	16
Anf. 39 HELENA BOUVENG (M)	17
Anf. 40 MARIA NILSSON (L).....	18
Anf. 41 ANNIKA QARLSSON (C).....	18
Anf. 42 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	19
Anf. 43 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 44 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	20

Anf. 45 MARIA NILSSON (L).....	20	2021/22:35
Anf. 46 HELENA BOUVENG (M)	21	8 april
Anf. 47 ORDFÖRANDEN.....	21	
Anf. 48 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	21	
Anf. 49 ORDFÖRANDEN.....	21	
Anf. 50 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	21	
Anf. 51 ORDFÖRANDEN.....	21	
Anf. 52 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	22	
Anf. 53 ORDFÖRANDEN.....	22	